Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentaria in universam artis logicam - Cod. Ettenheim-Münster 277

[S.l.], [17. Jahrh.]

Dvbivm tertivm

urn:nbn:de:bsz:31-129937

Visual Library

Rx 2o. Ens respectu Dei et Creaturae substantiae et accidentis non est tantum analogum attributionis sed non proportionalitatis et consequenter tamen potest intrinseci inveniri in omnibus analogatis secundum proportionem tantum.
Ex quo non solum potest argumentum quod fieri solet ex 3 condit. Analogiae proportionalitatis sup. commemoratam. et est huiusmodi. Accidens est analogatum respectu substantiae et tamen accidens definitur per substantiam ergo unum analogatum definitur per aliud, non in analogia proportionalitatis. Rx ad hoc si accidens quandoque contingat definiri per substantiam, hoc est quia non est analogatum attributionis, non v. in quantum est analogatum proportionalitatis.

DUBIUM TERTIUM.

Quid sit Praedicamentum et quae requirantur ut aliquid ponatur in praedicamento et quot sint praedicamenta.

Praedicamentum spectata nostra Ethemologia communiter dicitur illud quod de aliquo praedicatur et quia ro suprema gratia pro quasi per Anthonomasiam de partibus substantiis praedicantur quae sunt principia praedicamentorum fundata ut patebit infra ro praedicata cum praedicamenta dicuntur. Verum quia non tantum suprema gratia sed quaecumque gratia sub illis contenta sive sint subalterna sive infima imo non species infimae aliquo modo de substantiis vel individuis enunciantur extensum est hoc vocabulum praedicamentum ad totam seriem ex summo gratiae et intermediis speciebus et individuis significandam usurpavit in Porph. cap. de specie cum dixit et protulit in singulis praedicamentis esse singula ja gratia alia intermedia species infimas et individua. Praedicamentum ergo hoc modo acceptum sic solet communiter definiri. Praedicamentum est series sive coordinatio praedicatorum essentialium superiorum et inferiorum in qua superiora de inferioribus quodlibet praedicantur.

Ex H. Desrois ultra NB. Praedicamentum secundum vocem et terminum con-
notationem et consequenter aliquid importare de materiali et aliud de formali.
Sicque Et usurpatur praedicamentum 1o quidem mixta materiali 1o Inten-
tionaliter et sic sumit illas naturas reales ut quae in praedicamentis collo-
cantur ut ex arbore porphyriana patere poterit.
2o Usurpatur mixta sumptum formaliter 2o Intentionaliter pro 2a si-
quidem intentione sine relatione rationis in concreto et hoc modo nil
aliud dicit quam naturas reales non absolute sed quatenus constituuntur in
ratione generum vel specierum. Vel clarius in ratione praedicabilium et
subiectibilium. Praedicamentum n. ordinatur ad hoc ut possimus verus
praedicationis cum propositionis efformare ad consequendas scientias ad quod maxime
conducit scire quid sit praedicandum quid subiciendum. Ideoque dantur
ista praedicamenta ut omnium rerum numerum ad formandum praeoculis
habeamus, sic n. praedicamenta series quaedam ad quas omnes res inveniendi
reducuntur. Unde eas adducere possimus congruo ordine ad scientias comparandas.
De illo quod praedicamentum 1o Intentionaliter sumptum affert sive
de materiali praedicamenti non est magna difficultas. Sed de illo respectu
rationis sive de 2a Intentione in concreto quae formaliter constituit
praedicamentum aliquantis est difficultas quam sic: sit ei tertium cum
omnis relatio ex sua essentia dicat ordinem ad aliquem terminum.
De quo re ut sententiam nostram dicamus sit Conclusio prima.

Chio 1. Praedicamentum de formali dicit respectum ad
illum tanquam ad terminum. Sed pro hunc respectum non constituitur
formaliter et contrahitur in ratione praedicamenti.

Haec Chio quae ad 1. p. plus praedicamentum formaliter dicit naturas vel
res quatenus ordinantur et collocantur in ratione superiorum et inferiorum

generum et specierum. Sed haec ordinatio tantum fit per illum quod praedicamentum formatur dicit respectum ad illum tanquam ad terminum. Ma[illegible] ex sup. definitione praedicamenti m. [illegible] a parte rei n. res [illegible] superiores vel inferiores formatur nec genera aut species aut individua nisi tantum fundamentaliter quod illa ordinatio formatur tantum fit per illum. et consequenter recte inferitur sicut n. esse cognitum formatur dicit respectum ad illum ita et esse ordinatum quia haec ordinatio passive accepta ex parte rerum provenit ex tali vel tali modo cognoscendi res. Ex hoc inferitur 2a pars Chronicae Iste n. respectus quem dicit ~~illa~~ praedicamentum ad illum ordinantem et disponentem praesupponit et requirit ad hoc ut praedicamentum formatur in sua essentia constituatur quod 2a pars Chronicae vera. et [illegible] facile probari poterit ex dictis. Praedicamentum formatur consistit in illa coordinatione praedicatorum essentialium inferiorum et superiorum sed esse superius et inferius subiectibile et praedicabile praesupponit esse cognitum et consequenter praesupponit respectum ad illum cognoscentem quod praedicamentum praesupponit talem respectum et res clara est in specie vel genere nam esse speciem vel genus praesupponit quidem respectum ad illum sed per hunc respectum non constituitur formatur et essentialiter in ratione generis vel speciei sed illum praesupponit tanquam quod nostro praerequisitum et eodem modo dd. de praedicamento formatur.

Ut v. essentialem eius terminum dictaremus sit Chronica secunda.

Illa Relatio rationis in concreto quae praedicamentum formatur constituitur habet pro termino essentiali aliam ~~rationem~~ relationem rationis in concreto nempe res quae subiectibiles praedicati superioris et supremis.

Probatur. praedicamentum essentialiter et formaliter est coordinatio superiorum et inferiorum in qua illa de istis quidditative praedicantur sed hoc nihil aliud dicit quam respectum praedicati ad illum quidditative quod illa relatio rationis praedicamenti constitutiva habebit pro termino essentiali aliam relationem rationis in concreto.

Et sensus h. Chois n. e. in predicamento tm unicam numero relationem rationis
reperiri quam constituat in relatione rationis predicamento sed tot sunt rationes
relationis quot predicabilia quidditativa quae omnia simul sumpta sunt unum
predicamentum et dant tantum unam rationem eo quod in modo respiciendi
suos terminos non dicant centralem et hoc modo isti particulares respectus
rationis constituunt unum predicamentum quod multi lapides constituunt
unum acervum sed tamen cum ordine quidem.
Diximus in Chore et supremis quia quidam predicabilia quae in predi-
camento ponuntur sunt suprema nullum supra se habentia quod ut
genus respiceant sed sunt quasi pro parentes a quibus omnia alia predicata
in eodem predicamento constituta suam originem trahunt.
Ex hac Chore sequitur predicamentum non sumi tantum pro supremo genere
cum ordine illo quod dicit ad omnia quae collocantur in recta linea predica-
mentali sed non sumitur pro aliis generibus et species quae tanquam partes con-
stituunt integrum predicamentum nisi forte supremum genus accipiatur
cum ordine ad inferiora reduplicative quatenus scilicet illa de aliis non
sub supremo genere contentis possunt predicari. hoc n. a nostra Chore
non multum distat et utrumque potest probabiliter sustineri.

Chor 3 8 Conditiones requiruntur conditiones nostrae ad hoc ut
aliquid ponatur pro se in predicamento.

Sed H. Chois ~~illa~~ N. et aliquid poni in predicamento pro se Et. Re-
ductive pro se ponuntur in predicamento illa quae ut ponantur sunt omnia requi-
sita et ponuntur ratione sui. Reductive v. ponuntur illa quae non ratione sui
sed dependentur ab aliis pro se in predicamentis constitutis ad quae redu-
cuntur et quae complementum modus aut affectio sunt.
3 Priores conditiones sunt pro ipsis vocibus quibus res quae in predicamentis collocantur
significari solent.

1a quod conditio ex parte vocis petita est ut sit univoca hinc a praedicamentis reiciuntur voces analogae et aequivocae et hanc conditionem satis expressi tradit Aristoteles dum egit in Aristotele praedicamentis de univocis

2a est. ut sit simplex secundum significationem non secundum sonum id non parum referre videtur cum multae dentur voces quae secundum sonum videntur compositae rem tamen significant simplicem, dicitur quod ille vox simplex secundum significationem cui scilicet respondeat unicum significatum quod simplici unico conceptu obiectivo constet non explicite aut compositio unde ex studiis artis rationali substantia extensa et alia. Et hanc cond. non meminit Aristoteles dum in superioribus egit de complexis et incomplexis complexa reiiciendo alia a recipiendo

3a est ut vox habeat accommodatum significandi modum censetur a accommodatus significandi modus quando nomina significantia accidentia significant eam in abstracto, significantia vero substantiam eam significant in concreto et hanc rationem assignat ista quae series praedicamentalis ordinatur ad hoc ut naturae rerum melius queant dignosci sed substantia completa praedicamentalis ex propria natura est quidam concretum quod dicitur tamen concretum significari, accidens a. in se et secundum suam rationem formalem est forma quaedam carens ~~[illegible]~~ subiecto cum quo faciat unum per se ut patet quod ut eius naturam melius percipiamus dicitur tamen abstracto significari et de hac conditione plura in solutionibus argumentorum.

4 ex parte rerum conditio est. ut id quod ponitur in praedicamento per se sit ens reale, divisum non in ro praedicamenta est ens reale quod id quod per se ponitur in praedicamento dicitur esse ens reale. et per hanc 4 conditionem reiiciuntur a praedicamentis entia rationis, entia non impossibilia.

5a. est ut ens praedicamentale sit ens finitum et creatum et non
increatum et infinitum simpliciter cuius ratio est ista. quicunque ponuntur
in praedicamento aut sunt naturae communes contractae ad individua vel
ipsa individua contrahentia sed ens simpliciter infinitum nec
contrahi nec contrahere potest ergo nec esse in praedicamento. probatur minor
quod contrahi recipit perfectionem a differentia ergo non est infinitum perfectum
id est quod contrahit coalescit ex natura contracta finita et propria
differentia quia si est finita non potest cum natura finita aliquod infinitum con-
stituere quia totum finitum ex parte sibi ~~[illegible]~~ finitis nullam habet infinitatem
si vero esset infinita iam continet totam perfectionem ~~[illegible]~~ naturae
quam contrahere dicitur ac proinde frustra illi convenit ad componen-
dum individuum.
6a. est quod entia praedicamentalia debeant esse incomplexa sive
simplicia Ratio hic est. quia entia complexa afferunt plura ut plura
sed plura ut plura potius pariunt confusionem quam distinctam rerum
cognitionem ergo non ponuntur per se in praedicamento, alias non possunt dici
quia omnium rerum ~~[illegible]~~ elementa si essent composita et per hanc Cond.
excludunt ab ipsis omnia entia complexa sive composita quia
plures res certe naturae distinctas metuunt.
7a. est quod ens praedicamentale debeat esse ens per se nam entia
per accidens non constituunt unam essentiam quia sub uno praedicamento
tantum constituunt ergo non possunt in determinato praedicamento collocari
ex hac Condit. colligitur non quod sup. insinuatum est. Accidentia
sic non debere poni in concreto in praedicamento sed in abstracto, nam
ens per accidens non ponitur in praedicamento sed entia in concreto sunt entia per
accidens ergo non ponuntur per se in praedicamento. probatur minor accidentia in
concreto ut album v. g. sequitur hunc sic: Illum et formam habitam quia

sit res diversorum praedicamentorum sed ex rebus ad diversa praedicamenta
spectantibus neque constitui unum ens per se sed tantum unum per accidens quod
accidentia in concreto sunt entia per accidens. hanc ergo cond. a 6a
censemus non multum differre nisi forte alii complexa dici possunt
quae non sunt entia per accidens sed constituant unum per se ut animal et
rationale, diversas quidem naturas explicant et sunt quod complexum tamen con-
stituunt unum per se.
8a est. quod ens praedicamentale quod ponitur per se in praedicamento debeat
esse ens physice completum. H. ratio est quia praedicamentum est series
entium perfectorum sed entia physice incompleta sunt imperfecta quia ex sua
natura ordinantur ad complendum aliud quod est magna imperfectio quod in praedi-
camento debent poni entia completa. Per hoc excludunt a praedicamentis
rerum modificationes quae ordinantur ad complendum aliquod totum, quales sunt
inhaerentia similiter partes physicae materiae et formae, partes tamen integrales ut pes
et manus caput pes, numerantur tamen hic aliquae partes homogeneas sive
eiusdem rationis quales sunt partes aquae et ignis. easque excludunt a praedica-
mentis quia licet istae partes ab aliis separatae completum constituant
individuum, tamen communiter complent aliud quam partes incompletae sed
num hoc verum sit videbimus infra.
Aliqui addunt hic aliam Cond. scilicet ut res ponenda in praedicamento
per se sit virtus, hanc tamen conditionem nos licet in plerisque admittendam
censeamus non tamen in omnibus individua quippe secundum omnes ponuntur in praedi-
camentis tanquam fundata quibus tota series innititur sed individua
non sunt virtus ut patet quod illa conditio non est vera.
Quaeritur hic 1o. An omnia quae ponuntur per se in praedicamento ponantur in
linea recta vel directe quod idem est.

Et Ilthe XB c. Ex aliis praedicatis quae ponuntur in praedicamentis
per se quaenam poni directe quaenam v. indirecte, directe ponuntur ea
quae vel sunt gra sive suprema sive media et de quibus genus supremum
contrahitur praedicata. Indirecte v. ponuntur ea quae licet per se et
ratione sui ponantur de illis tamen non sunt contrahitur praedicari genus supremum
vel intermedium huiusmodi sunt differentiae divisivae generum, illa
quae ponuntur directe dicuntur poni in linea recta praedicamentali. Alia
v. quae tamen indirecte constituuntur dicuntur collocari in linea collaterali
unde in serie praedicamentali duae sunt lineae alia est recta Alia
Lateralis. Linea recta vocatur illa quae ducit ab individuis per
media gra usque ad supremum genus et a supremo gre usque ad in-
dividua et dicitur recta a similitudine lineae mathematicae quae dicitur
recta ijndo a puncto directe tendit ad punctum et in hac linea
ponuntur gra suprema subalterna, species infimae et ultimo individua
in quibus finitur linea recta praedicamentalis. Linea lateralis est
illa quae est a latere lineae rectae et in illa ponuntur differentiae divisivae
per se generum tam supremae quam aliorum.
His praehabitis Rx non omnia quae ponuntur per se in praedicamentis poni in
linea recta praedicamentali vel directe quod idem est. differentiae n. ponuntur
per se in praedicamento, habent n. omnia requisita ad hoc ut aliquid ponatur
in praedicamento, non tamen ponuntur directe quia licet differentiae praedicentur de
individuis et speciebus tamen de ipsis non praedicantur contrahitur gra sup-
ma et intermedia quod tamen patet ut aliquid ponatur in linea recta.
Dices quod plures cond. requiruntur ad hoc ut aliquid ponatur in praedicamento
quam sup. sunt assignatae. Rx nos sup. tamen assignasse conditiones
eorum quae ponuntur per se in praedicamento, non a. eorum quae directe. sunt n.

alia conditiones nostrae quae aliquid sit iam declaratae et petitur amplius ut ens
praedicamentali directe positum in praedicamento sit ens Metaphysicae
completum.

Et quod dicitur. Illud dici ens completum abstrahendo a physico et Metaph:
quod in suo gradu habet quaeque requirit ille gradus, ita ut in eodem non ordinetur
ad alterius compositionem, ens a. physice completum est illud quod ex propria
natura non ordinatur ad aliud ens constituendum, afferens distinctam realitatem
ab illo ut hoc equus leo sit entia physice completa. Et dictum
est ex propria natura, nam si aliquid ens constituat aliud non ex propria natura
sed ipsi contingenter et accidentaliter illud non amittet entitatem entis
physice completi sic partes et individua aquae in flumine sunt entia
physice completa licet constituant aliam aquam in ratione fluminis
vel rivoli, hoc tamen est accidentaliter et non ex propria natura. Cuius ratio est
si non individuum seu pars aquae ab alia separetur habet totam entitatem
aquae completam quam antea habebat quando antea erat unita quo tamen quando
componit et unitur cum alia aqua erit ens physice completum licet non sit eadem ratione
~~licet non sit eadem ratione~~. Ex quo colligo illos Auctores qui sup. partes homo
geneas extraxerunt a ratione entis physici completi, tum esse locutos de
illis secundum modum et accidentaliter quia sic: habent modum alicuius entis
physici completi, et ob id eas extraxerunt, si v. de ipsis alio sensu
loquuntur indicamus falsum esse illas partes esse physice incompletas. Et hoc
ex dictis satis clare patet. Ens v. physice incompletum est illud quod
ex propria natura et entitate ordinatur ad aliud physice componendum
et huiusmodi entia sunt partes integrales manus sic: caput et pes. et
partes non centrales physice ut materia et forma.

Ens Metaphysicae completum est quod ad modum per se stantis praedicatur
de aliis entibus completis et talis sunt omnia genera et species. Et ita v.
Ens Metaphysicae incompletum est illud quod praedicatur per modum alteri adiacentis

cuiusmodi sit ordo trium dimensionum generum. Circa quod
Pb. Eius Metaphe completum est Iudicii. Dici tamen ordinem
ad totum esse illi tamen conuenit rem esse et modum esse
esse et modum alteri adiacentis. Et hoc est ad propositum.
In rigore loquendo solum entia physica et Metaphe. Spiritus
sunt gradus spiritus et modus quasi in recta linea iuxtapositi
Entia v. Metaphe non sunt ita quod sit trium generum dimensionum
tamen ut linea laterali collocati.
Quia 2° dicit quod sit ponere in iudicio ponere reductione. Et 1° reductio
alicui ponere in iudicando nihil aliud quam reducere ad aliquid cui ponere esse. Iam
reducere ad aliquid iudicando est pars illius physica et metaphysica. 2° iudicare
et tertium modo complexus aliud. Dicit igitur quod esse in iudicando. Ponere 2°
doctrine. Nam ipsa transcendentalia ponere esse in iudicando. Quia omnia
et 1° ponere reductione et ut reducere ad aliquid iudicando. Et illa 1° dicit
cedant ad iudicando quia nequeunt ad nomen aliquid reduci. Nec obstat quod sint aliqui
cui esse ponere in iudicando. Et nihil prohibet illa reductione fieri ad pri
cuiusmodi esse sint aliqui cui esse in iudicando, tamen illa aliqui cui ad ordo
modi transcendentalis potest ad aliquid iudicando reduci et ita esse modi transcendentalis
tamen obstacum nihil obstat quia nihil prohibet quin esse et modus conformetur
aliqui totum completum.
Dicit primo ponere esse in iudicando et 1° reducere ad aliquid iudicando. Et hoc sic
iudicando nihil prius ipsum efficere et finit illud. Illud igitur in rigore loquendo iudicare
non ad iudicandum, sed est ad ens completum et perfectum, nec dicit diuisionem generum,
ponere esse, sed est ad ens imperfectum et efficiens non adiunctum ad constituendum
aliquid ens completum iudicandi, nec solum ad illud definiendum tamen ens completum
tum in sua linea. Et tertium respicit effectum. Sufficit ut in linea effectus et
illius complementum et quia iudicando rei certam reducit ad iudicandum in iudicando
certam potest. Quod 4° 10 hic sunt entium realium iudicia. Et effectus quia ens et illud
Hoc quod est. Quia ut hic sensus non ens coniungit rei et effectum. Hoc tamen
non rem S. th. ad planum hunc non esse ad aliquid planiorem. Vide de quo
forsitan nihil potest.

Arg 1: ita de genere predicamenti. Hoc dicere convenit alicui a definito quia quod est convenit predicamentis entium realium sed hic illa predicata non sunt definita nec comprehensa quia non recum. ma. pal. in Exhib. realis est in quam coordinata predicata entialium et. m. ph. qa hic tu definiunt predicamenta entium realium et colligit qa chor. et stelli facta in co tu predicam. planet. colligit qa conditiones fig. p. phis. Ex qdo ens ad qt. cons ma. dnem. in rigore n. prout dicunt stricte comprehensa predicamenta entium realium. Unde dicere quod compleat tu predicamentis entium realium debet hic nu assignari. Praedicam est series predicata entialium realium, in qua singula de ipsis dicuntur quidditatiue predicam.

Hic te moneat res explicanda ordine et conditiones assignari tu predicamentis entium realium convenientes. Hoc n. idcc factum e qa entia realia et rebus magis nota et principium intentum e agere hic de predicamentis entium realium non stricte qmuno tu stro.

Arg 2: ita ad qd dictum e accidentia debent poni in predicam. abstractiue et n concretiue. Accidentia in concreto v. g. colorata tu habent genus et nulla nu habetur nec habes genus nisi tu contendo qd accidentia possunt poni in predicamentis in concreto. sed. pat. dico n. supra accidentia in concreto a predicamentis est exclusa qa habent et genus et habitum, qd est dne entia ad diuersa predicamenta spectantia.

Ex qdo arg, qa quod qd album concipit plus concipit qm quod concipit solum albedinem in abstracto sed hoc plus nil e aliud qm habitum simul cum genere qd est res ob diuersa. Et pter hoc. Si n. album nil aliud affert significatum qm albedinem nora et hoc genus sto e albedo sicut hoc e nora ho e albo, sd hoc e habitum qd q. Hic mirabis dicten quod in predicamentis accidentium. Vbi tu concretis, hoc n. dcc habit qa concreta sunt nobis notiora.

Arg 3: ita Numerum conditionum supra ponitur. Praedicam. est coordinatio predicabilium sed hic conditio supra ponitur e addita ms plus. ricta qd.

Ex predicam. dicit coordinatio predicabilium n qd illa sola coordinat sed qa illa simul cum suis subjectibus hoc n. n sunt nec et patet in mundis.

Ex qd n sequitur aliud argtum qd plus sequitur mundum n pote poni in predicamento qa n predicabile.

Ex licet mundum n sit predicabile et tu habet predicabilium de qt. supra conditiones predicam. et hoc sufficit et genus in predicam.

Arg dicas ora mundum debere poni n n. e maior tu ens jm alterig.

Ex ad predicam sufficit si unum mundum constituat, ms potest n poni ora et ordinari n in ordine ad se sic n. forte sint infinita sed in ordine ad sua singula.